

100 år av bildning och utbildning

Föreningen Granskarens kulturseminarium ordnades i november 2021 på temat bildning och utbildning, där bland andra undervisningsminister Li Andersson talade om betydelsen och behovet av bildning samt utbildning i Finland. Utgångspunkten för seminariet var hundraårsjubileet av införandet av läroplikt. Därtill hör högkvalitativ utbildning till ett av Finlands varumärken och under de senaste decennierna har Finlands internationella rykte som ett land som kan erbjuda sina medborgare en jämlik och gedigen utbildning vuxit sig starkt. Under seminariet diskuterades bildningens och utbildningens historiska dimensioner och samtida utmaningar, och även vilka andra ideal än bildning som i dag präglar våra utbildningar. I det här numret av *Finsk Tidskrift* publicerar vi två av föredragen från seminariet, Janne Holmén och Jan Hellgrens, och dessutom kompletteras diskussionen om bildning och utbildning med bidrag av Jonas Ahlskog och Birgit Schaffar.

I numrets första essä diskuterar Janne Holmén den begreppshistoriska bakgrunden till bildning och dess motsvarighet på andra språk. Holmén visar på begreppets ursprung och de skiftningar det tagit under olika historiska perioder, samt även de skillnader i nyans och innebörd som olika språk bär med sig. I essän behandlas även införandet av läroplikten 1921 och vilken betydelse lagen hade (och inte hade) för spridningen av bildning och färdigheter.

Jan Hellgren anlägger ett annat perspektiv på bildning och utbildning och diskuterar vilken roll bildning har i dagens läroplaner. Hellgren utgår från sin erfarenhet av olika uppdrag inom

utbildningssektorn och frågar sig i vilken mån begreppet bildning över huvud taget är relevant i dagens skolvärld och i läroplanerna. Hellgren visar på de olika röster och perspektiv som gör sig hörda i diskussioner om skolans uppdrag samt hur olika paradigmer styr utarbetandet av läroplaner.

I Jonas Ahlskogs essä är fokus på den fria bildningen och dess betydelse för samtiden. Ahlskog klargör den begreppsliga distinktionen mellan bildning och utbildning, där bildningen är det personliga kultiverandet av kunskaper och idéer medan utbildningen är det mål- och formstyrda lärandet. Fokus i essän ligger dock på hur vi ska förstå frihet i relation till bildning, framför allt inom universitet och folkbildningsinstitutioner. Ahlskog diskuterar dessa institutioners aktörskap i dagens samhälle samt frihetens relation till finansieringen.

Birgit Schaffar argumenterar i sin essä för att bildning inte ska förstås som ett mål utan i stället som en fråga: vad borde jag lära mig för att kunna leva ett hållbart liv? Enligt Schaffar ger två ämnen förutsättningen för att arbeta med denna fråga, nämligen slöjd och filosofi. Trots de vitt skilda ramar som omger de båda läroämnena menar Schaffar att de utmaningar som eleven ställs inför i slöjden och i filosofin båda i grunden handlar om att försöka förstå hur världen fungerar samt hur man kan orientera sig i den, både som individ och i grupp.

I numret ingår även Carl Johan Ljungbergs essä om Klemens Metternich. Ljungberg tar avstamp i några biografier som utkommit om Metternichs liv och verk och redogör för läsaren hur Metternichs uppväxt formade den politiska karriären. Ljungberg diskuterar vidare Metternichs livsverk, men framför allt kontrasten mellan hur eftervärlden har uppfattat Metternich och hur de nyare biografierna framställer honom.

Granskaren fattade på sitt höstmöte den 15 december 2021 beslutet att minska på antalet utkomna nummer av *Finsk Tidskrift* från och med år 2022. Tidskriften utkommer därför hädanefter i sex nummer fem gånger per år. Två nummer utkommer under våren, ett dubbelnummer under sommaren och två nummer under hösten. Utgivningstakten har tidigare år varit intensiv, särskilt under hösten då tre nummer utgavs inom loppet av fyra månader, och enligt responsen från våra läsare hinner läsarna inte fördjupa sig i de enskilda numren. Genom att minska på antalet nummer ger det även redaktionen möjlighet att satsa mera på de kvarvarande numren samt tid för att utveckla tidskriften.

Hanna Lindberg
Raseborg, 31.1.2022